— ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά γίνει ἐπίκληση μιᾶς συμβάσεως μεταξύ ἰδιωτῶν, πού ἀποσκοπεῖ στήν ἀπαγόρευση εἰσαγωγῆς ἑνός τέτοιου ἐμπορεύματος ἤ νά ληφθεῖ αὐτή ὑπόψη γιά τό χαρακτηρισμό τῆς διοχετεύσεως στό ἐμπόριο τοῦ ἐμπορεύματος αὐτοῦ ὡς μή κανονικῆς καί ἀθέμιτης ἐμπορικῆς πρακτικῆς.

Pescatore Touffait Due

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 22 Ἰανουαρίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ προέδρος τοῦ δευτέρου τμήματος

P. Pescatore

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ FRANCESCO CAPOTORTI ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1980 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

1. Τό Δικαστήριό μας εἶχε πολλές φορές τήν εὐκαιρία νά ἀποφανθεῖ ἐπί τοῦ ζητήματος τῶν ὁρίων, μέσα στά ὁποῖα εἶναι δυνατή ἡ παρέκκλιση ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐλεύθερης κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, παρέκκλιση βασισμένη σέ δικαιώματα βιομηχανικῆς ἤ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας ἤ στήν ἀνάγκη καταστολῆς πρακτικῆς ἀθέμιτου ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ παρούσα ὑπόθεση ἀφορᾶ, κατ' οὐσία, ἕνα παρόμοιο πρόβλημα, ἔστω κι ἄν παρουσιάζει μιά ἔκφανση διαφορετική, πού μπορεῖ νά συνδυαστεῖ μέ τούς κοινοτικούς κανόνες περί προστασίας τοῦ ἐλεύθερου ἀνταγωνισμοῦ.

Ὑπενθυμίζουμε κατ' ἀρχάς τά περιστατικά. Ἡ δανική ἑταιρεία Imerco, πού ἀποτελεῖ ὀργάνωση χονδρικῆς ἀγορᾶς εἰδῶν νοικοκυριοῦ καί τῆς ὁποίας οἱ μέτοχοι ἐμπορεύονται τά εἴδη αὐτά σ' ὅλη τή Δανία παρήγγειλε τό 1978 ὁρισμένα φαδεντιανά σερβίτσια σ' ἕνα βρετανό κατασκευαστή, τήν ἑταιρεία Broadhurst. Τά σερβίτσια αὐτά προορίζονταν γιά τόν ἑορτασμό τῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου τῆς ἑταιρείας Imerco. Ἔπρεπε λοιπόν νά εἶναι διακοσμημένα σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες καί τά ὑποδείγματα πού ἔδωσε ἡ ἴδια ἡ ἑταιρεία καί νά ἔχουν στό πίσω μέρος τήν ἔνδειξη «50ή ἐπέτειος τῆς Imerco». Ἡ παραγγέλλουσα εἶχε πρόθεση νά διαθέσει τά προϊόντα αὐτά στό ἐμπόριο τῆς Δανίας, ἀποκλειστικά μέσω τῶν μετόχων της. Ὡστόσο, γιά χίλια περίπου σερβίτσια, πού δέν ἀνταποκρίνονταν ἐντελῶς στίς αὐστηρές ἀπαιτήσεις ποιότητας πού θέλησε ἡ παραγγέλλουσα, ἡ τελευταία ἐπέτρεψε στόν κατασκευαστή νά τά διαθέσει στό ἐμπόριο ἐντός τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου (ὑπό τήν ἐπιφύλαξη

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἰταλικά.

όρισμένων περιορισμῶν γιά τίς περιοχές ὅπου συχνάζουν συνήθως δανοί τουρίστες) καί σέ συγκεκριμένες μή εὐρωπαϊκές χῶρες. Ἔτσι, τά ἐλαττωματικῆς ποιότητας σερβίτσια πωλήθηκαν ἀπό τήν ἑταιρεία Broadhurst σέ μερικούς βρετανούς χονδρεμπόρους, μέ τήν ἀπαγόρευση μεταπωλήσεώς τους στή Δανία.

Παρ' ὅλ' αὐτά, 300 τέτοια σερβίτσια ἀγοράστηκαν ἀπό τήν ἑταιρεία Dansk Supermarked A/S πού ἐδρεύει στό Aarhus (μέσω ἑνός δανοῦ μεταπωλητῆ πού ὁ ἴδιος τά ἀγόρασε στό Ἡνωμένο Βασίλειο) καί ἐκτέθηκαν πρός πώληση στά δικά της μεγάλα καταστήματα, σέ τιμές αἰσθητά κατώτερες ἀπό αὐτές πού χρέωναν οἱ μέτοχοι τῆς Imerco γιά τά ἴδια προϊόντα πρώτης διαλογῆς.

Ὑπό τίς περιστάσεις αὐτές, ἡ ἑταιρεία Imerco ζήτησε καί πέτυχε ἀπό τά δανικά δικαστήρια νά ἀπαγορεύσουν στή Dansk Supermarked νά συνεχίσει τήν πώληση τῶν ἐν λόγω σερβίτσιων. Ὑπέρ τῆς ἀπαγορεύσεως ἀποφάνθηκε τό Byret τοῦ Aarhus, μέ διάταξη τῆς 22ας Ἰουνίου 1978, πού ἐπικυρώθηκε ἀπό τό ἐμποροδικεῖο τῆς Κοπεγχάγης, μέ ἀπόφαση τῆς 19ης Μαρτίου 1979. Πράγματι, τά δανικά δικαστήρια ἔκριναν ὅτι ἡ ἑταιρεία Dansk Supermarked παράβιασε τούς ἰσχύοντες ἐθνικούς κανόνες (ἄρθρα 1 καί 5 τοῦ νόμου τῆς 14ης Ἰουνίου 1974, ἀριθ. 297), διότι ἐξέθεσε πρός πώληση, χωρίς τή συναίνεση τῆς ἑταιρείας Imerco, εἴδη πού ἔφεραν τό ὄνομα τῆς τελευταίας καί πού δέν προορίζονταν γιά «κανονική πώληση». Κατ' οὐσία, ἡ παράβαση πού διέπραξε ἡ ἑταιρεία Dansk Supermarked συνίστατο στό γεγονός ὅτι ἐπωφελήθηκε ἀπό ἕνα διακριτικό σῆμα πού δέν τῆς ἀνῆκε. Ἕνα ἀκόμα ἐπιχείρημα πού προβλήθηκε ἀπό τήν ἑταιρεία Imerco, ἀλλά δέν ἔγινε δεκτό ἀπό τό Δικαστήριο, ἦταν ὅτι ἡ ἑταιρεία Dansk Supermarked ἄφησε τήν πελατεία της νά πιστεύει, μέ ἀπατηλές ἐνδείξεις, ὅτι ἐπρόκειτο γιά προϊόντα πρώτης ποιότητας.

Μέ τήν ἄσκηση ἀναιρέσεως κατά τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τῆς Κοπεγχάγης ἐνώπιον τοῦ Højesteret, ἡ Dansk Supermarked ἐπικαλέστηκε τά ἄρθρα 30 καί 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, καθώς καί τόν κανονισμό 67 τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 22ας Μαρτίου 1967 περί ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 3 τῆς συνθήκης ἐπί κατηγοριῶν συμφωνιῶν ἀποκλειστικότητας, ὑποστηρίζοντας ὅτι τό κοινοτικό δίκαιο ἐγγυᾶται τό δικαίωμα διενέργειας παράλληλων εἰσαγωγῶν καί ὅτι οἱ ἐθνικοί κανόνες δέν μποροῦν νά παρακωλύσουν ἕνα τέτοιο δικαίωμα.

Μέ διάταξη τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1980, τό ἀνωτέρω δικαστήριο ζήτησε ἀπό τό Δικαστήριο νά ἀποφανθεῖ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἄν «ὁρισμένες διατάξεις τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἤ τῶν πράξεων πού ἐκδόθηκαν γιά τήν ἐφαρμογή της ἐμποδίζουν τήν ἐφαρμογή, στήν παρούσα περίπτωση, τῶν δανικῶν νόμων περί τοῦ δικαιώματος τοῦ δημιουργοῦ, τοῦ δικαιώματος ἐπί τοῦ σήματος καί περί ἐμπορίας.

Εἶναι σαφές ὅτι τό ἐρώτημα αὐτό διατυπώθηκε κατά τρόπο ἀτελή, διότι, ἀντί νά ζητήσει ἑρμηνεία ὁρισμένων κοινοτικῶν διατάξεων, ὁ δικαστής τῆς οὐσίας ἀπευθύνθηκε στό Δικαστήριο γιά νά μάθει ἄν ἡ συγκεκριμένη περίπτωση ἔπρεπε νά θεωρηθεῖ ὅτι ὑπάγεται μᾶλλον στό κοινοτικό δίκαιο καί ὄχι στό δανικό δίκαιο. Ὡστόσο, ἄν λάβει κανείς ὑπόψη τίς ἀπόψεις πού ὑποστήριξαν οἱ διάδικοι κατά τή διάρκεια τῆς κατ' ἔφεση δίκης, εἶναι εὔκολο νά βρεῖ, στά ἄρθρα 30 καί 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ καί στόν κανονισμό 67/67 τῆς Ἐπιτροπῆς, τούς κοινοτικούς κανόνες πού τό ἐθνικό δικαστήριο θά θεωροῦσε ὅτι προσφέρονται γιά νά στηρίξουν τήν ἀπόφαση ἐπί τῆς διαφορᾶς στήν κύρια δίκη. Τό ἄρθρο 30 βρίσκεται στό κέντρο τοῦ προβλήματος. Πρόκειται ἀκριβῶς νά κριθεῖ τό ἄν ἐμποδίζει τήν ἐφαρμογή τῶν ἐθνικῶν

κανόνων περί τοῦ δικαιώματος τοῦ δημιουργοῦ, περί σημάτων καί ἀθέμιτου ἀνταγωνισμοῦ, οἱ ὁποῖοι ἀπαγορεύουν τή μεταπώληση σ' ἕνα Κράτος μέλος προϊόντων, τά ὁποῖα ἀποτέλεσαν ἀντικείμενο παράλληλων εἰσαγωγῶν, ὑπό τίς συνθῆκες πού περιγράφτηκαν ἀνωτέρω.

Θεωροῦμε λοιπόν ὅτι τό ἐρώτημα, στό ὁποῖο πρόκειται νά ἀπαντήσουμε, πρέπει νά ἐννοηθεῖ ὡς ἑξῆς: «Συμβιβάζεται μέ τά ἄρθρα 30 καί 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ (καί ἐνδεχομένως μέ τόν κανονισμό 67/67 τῆς Ἐπιτροπῆς) ἡ ἀπαγόρευση τῆς ἐμπορίας σ' ἕνα Κράτος μέλος, συγκεκριμένων προϊόντων πού ἐκτέθηκαν ἤδη κανονικά πρός πώληση σέ ἄλλο Κράτος μέλος, ἀπό τόν ἐθνικό δικαστή ἐν ὀνόματι τῆς προστασίας τοῦ δικαιώματος τοῦ δημιουργοῦ, τοῦ δικαιώματος ἐπί τοῦ σήματος ἤ βάσει τῶν κανόνων πού καταστέλλουν τόν ἀθέμιτο ἀνταγωνισμό ἤ ἀκόμα κατ' ἐφαρμογή μιᾶς συμβάσεως περί ἐδαφικοῦ περιορισμοῦ τῶν πωλήσεων;».

2. Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀπαγόρευση τῶν μέτρων ἰσοδύναμου πρός ποσοτικούς περιορισμούς ἀποτελέσματος, πού προβλέπει τό ἄρθρο 30 τῆς συνθήκης, εἶναι γνωστό, σύμφωνα μέ σταθερή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, ὅτι περιλαμβάνει κάθε ἐθνικό μέτρο πού δυσχεραίνει τήν εἰσαγωγή ἤ τήν πώληση ἐμπορευμάτων, τά ὁποῖα τέθηκαν κανονικά σέ κυκλοφορία σέ ἄλλο Κράτος μέλος. Θεωροῦμε ὅτι δέν ἔχει σημασία ὡς πρός τό θέμα αὐτό τό ἄν πρόκειται γιά ἐμπορεύματα πού ἔχουν ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά, τά ὁποῖα θέλησε ἐκεῖνος πού ἔδωσε τήν παραγγελία γιά νά γιορτάσει ἕνα γεγονός πού τόν ἀφορᾶ: τό ἀποφασιστικό στοιχεῖο εἶναι ὅτι τό προϊόν τέθηκε κανονικά στήν ἀγορά σέ ἄλλο Κράτος μέλος (ὅπως συνέβη στήν παροῦσα περίπτωση γιά τά χίλια φαβεντιανά σερβίτσια πού πωλήθηκαν ἀπό τόν κατασκευαστή στό ἐσωτερικό τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου).

Πρέπει ὡστόσο νά ἀναρωτηθεῖ κανείς μέχρι ποιό σημεῖο ἐθνικά μέτρα παρόμοιου τύπου, καίτοι ἀσυμβίβαστα πρός τήν ἀρχή τοῦ ἄρθρου 30, μποροῦν νά γίνουν ἀποδεκτά, βάσει τῆς παρεκκλίσεως πού προβλέπεται στό ἄρθρο 30 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ διάταξη αὐτή ὁρίζει, μεταξύ ἄλλων, ὅτι δέν ἐμποδίζει περιορισμούς εἰσαγωγῶν πού δικαιολογοῦνται ἀπό λόγους προστασίας δικαιωμάτων βιομηχανικῆς καί ἐμπορικῆς ἰδιοκτησίας (μέ τά ὁποῖα βέβαια ἐξομοιώνονται τά δικαιώματα πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, δηλαδή τά δικαιώματα τοῦ δημιουργοῦ), ὑπό τόν ὅρο πάντως ὅτι οἱ περιορισμοί αὐτοί δέν ἀποτελοῦν οὔτε μέσο αὐθαίρετης διακρίσεως οὔτε συγκαλυμμένου περιορισμοῦ στό ἐμπόριο μεταξύ Κρατῶν μελῶν. Συνεπῶς, δέν μπορεῖ κανείς νά ἐπικαλεστεῖ κανένα ἀπό τά ἀποκλειστικά δικαιώματα πού ἀναφέρθηκαν, γιά νά ἀπαγορεύσει τήν ἐμπορία σ' ἕνα Κράτος μέλος προϊόντων πού τέθηκαν πρός πώληση σέ ἄλλο Κράτος μέλος μέ τή συναίνεση τοῦ δικαιούχου τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ. Ἡ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου ἔχει διευκρινίσει σαφῶς τό σημεῖο αὐτό (βλ. τελευταῖα τήν ἀπόφαση πού ἐκδόθηκε στίς 22 Ἰουνίου 1976 στήν ὑπόθεση 119/75 Terrapin κατά Terranova Rec. 1976 σ. 1039, σκέψεις 5 καί 6).

Ἡ ἀρχή αὐτή ἐξακολουθεῖ νά ἰσχύει στήν περίπτωση πού αὐτός πού παραγγέλλει συγκεκριμένα προϊόντα, δικαιοῦχος ἑνός σήματος ἤ ἄλλου δικαιώματος ἀποκλειστικότητας ἐπί τῶν ἰδίων αὐτῶν προϊόντων, ἐπέτρεψε στόν κατασκευαστή νά πωλήσει ἕνα μέρος τῆς παραγωγῆς γιά λογαριασμό του, ἀλλά μόνο ἐντός Κράτους μέλους. Στήν προκειμένη περίπτωση, ἡ ἑταιρεία Imerco ἐπέτρεψε στήν ἑταιρεία Broadhurst νά θέσει σέ κυκλοφορία σερβίτσια δεύτερης διαλογῆς ἐντός τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου καί ὄχι τῆς Δανίας. Πράγματι, παρόμοια συμβατική ρήτρα δέν ἀποτρέπει τήν ἀνάλωση τοῦ δικαιώματος ἀποκλειστικότητας πού διεκδικεῖ αὐτός πού ἔδωσε τήν

παραγγελία — γιά ὅλο τό κοινοτικό ἔδαφος — ἀπό τή στιγμή πού πραγματοποιεῖται ἡ θέση σέ κυκλοφορία τοῦ προϊόντος μέ τή συναίνεσή του σ' ἕνα Κράτος μέλος. Βέβαια ὁ παραγγέλλων διατηρεῖ τή δυνατότητα νά ζητήσει ἀποζημίωση γιά τή ζημία πού ὑπέστη σέ περίπτωση μή ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ κατασκευαστῆ ἢ τῶν δικαιοπαρόχων του, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀποδεχτεῖ ἐδαφικό περιορισμό τῆς ἐμπορίας τοῦ προϊόντος, ὑπό τήν προϋπόθεση βέβαια ὅτι μιά τέτοιου εἴδους συμφωνία δέν ἀντιβαίνει στό ἄρθρο 85 παράγραφος 1 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τό ὁποῖο θά ἐξετάσουμε κατωτέρω.

3. Ἕνας συλλογισμός, παρόμοιος μ' αὐτόν πού ἀναπτύχθηκε στόν τομέα τῶν δικαιωμάτων διομηχανικῆς, ἐμπορικῆς καί πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, ταιριάζει ἐπίσης γιά τούς περιορισμούς τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, πού ἀπορρέουν ἀπό ἐσωτερικούς κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀποσκοποῦν στήν καταστολή πρακτικῶν ἀθέμιτου ἀνταγωνισμοῦ (ἀπό τή δικογραφία προκύπτει ὅτι αὐτή εἶναι ἡ φύση τῶν διατάξεων περί «ἐμπορίας» στίς ὁποῖες ἀναφέρεται τό ἐρώτημα τοῦ δανοῦ δικαστῆ). Στήν πραγματικότητα, ἡ καταστολή τοῦ ἀθέμιτου ἀνταγωνισμοῦ δέ συγκαταλέγεται μεταξύ τῶν λόγων γιά τούς ὁποίους τό ἄρθρο 36 ἐπιτρέπει ἐξαιρέσεις ἀπό τήν ἀπαγόρευση τοῦ ἄρθρου 30. Ἐξάλλου, στίς ἀποφάσεις τῆς 11ης Ἰουλίου 1974, στήν ὑπόθεση 8/74 Dassonville (Rec. 1974 σ. 838) καί 20ῆς Φεβρουαρίου 1979, στήν ὑπόθεση 120/78 Rewe (Rec. 1979 σ. 649), τό Δικαστήριο ὑπογράμμισε ὅτι, ἐλλείψει κοινοτικῶν κανόνων στόν τομέα τῆς ἐμπορίας, μπορεῖ κανείς νά δεχθεῖ ἐνδεχομένως ἐμπόδια στήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, πού νά προκύπτουν ἀπό τούς ἐθνικούς νόμους, οἱ ὁποῖοι ἀνταποκρίνονται σέ ὁρισμένες ἐπιτακτικές ἀπαιτήσεις, ἀπαιτήσεις ἰδίως πού ἀφοροῦν τήν εὐθύτητα τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν καί τήν προστασία τῶν καταναλωτῶν. Ὡστόσο, τά περιοριστικά μέτρα πού δικαιολογοῦνται ἀπό παρόμοιους σκοπούς δέν εἶναι θεμιτά παρά μόνο ὅταν εἶναι «εὔλογα», δηλαδή περιορισμένα στό ἐλάχιστο ἀπαραίτητο καί μή διακριτικά. Ἡ νομολογία αὐτή ἐπαναλήφθηκε πρόσφατα μέ τήν ἀπόφαση πού ἐκδόθηκε στίς 26 Ἰουνίου 1980 στήν ὑπόθεση 788/79, Gilli, ὅπου τό Δικαστήριο ἀποφάνθηκε: «Μιά ἐθνική κανονιστική ρύθμιση, πού ἐφαρμόζεται ἀδιάκριτα ἐπί ἐθνικῶν καί εἰσαγόμενων προϊόντων, μπορεῖ νά παρεκκλίνει ἀπό τίς ἀπαιτήσεις πού ἀπορρέουν ἀπό τό ἄρθρο 30, μόνον ὅταν δικαιολογεῖται ὡς ἀναγκαία γιά τήν ἱκανοποίηση ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν πού ἀφοροῦν ἰδίως ... τήν εὐθύτητα τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν καί τήν προστασία τῶν καταναλωτῶν».

Τελικά, ὅπως κι ἄλλες φορές εἶχα ἤδη τήν εὐκαιρία νά σημειώσω — τελευταῖα στίς προτάσεις μου τῆς 29ης Μαΐου 1980 στήν ὑπόθεση Gilli πού προαναφέρθηκε — τό Δικαστήριο προχώρησε πέρα ἀπό τό ἄρθρο 36 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, κατά τό μέτρο πού ἐπέκτεινε τόν ἀριθμό τῶν περιπτώσεων κατά τίς ὁποῖες τά ἐθνικά νομοθετικά μέτρα μποροῦν νά θεωρηθοῦν νόμιμα, κατά παρέκκλιση ἀπό τήν ἀπαγόρευση τοῦ ἄρθρου 30, ὑπό τόν ὅρο ὅτι τά μέτρα αὐτά «ἐπιδιώκουν σκοπό γενικοῦ ἐνδιαφέροντος καί τέτοιας φύσεως ὥστε νά ὑπερακοντίζει τίς ἀπαιτήσεις τῆς ἐλεύθερης κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἕναν ἀπό τούς θεμελιώδεις κανόνες τῆς Κοινότητας» (σκέψη 14 τῆς ἀποφάσεως πού προαναφέρθηκε, στήν ὑπόθεση 120/78, Rewe).

Στήν προκειμένη περίπτωση, φαίνεται ὅτι ἔγινε ἐπίκληση τῶν δανικῶν κανόνων περί τῆς ἀγορᾶς κατά τῆς ἑταιρείας Dansk Supermarked, γιά τό λόγο ὅτι πωλώντας σερβίτσια πορσελάνης δεύτερης διαλογῆς, πού ἔφεραν τό ὄνομα τῆς ἑταιρείας Imerco, ἔβλαψε τή φήμη τῆς ἐν λόγω ἑταιρείας. Στό

δανό δικαστή έναπόκειται νά άποφασίσει, ύπό τό πρίσμα τῶν κριτηρίων πού έπιδιώξαμε νά διευκρινίσουμε, τό ἄν ή διαφορά ποιότητας μεταξύ τῶν σερβίτσιων πού παρήγγειλε ή Imerco γιά τούς μετόχους της καί αὐτῶν πού τέθηκαν στό έμπόριο άπό τήν Dansk Supermarked συνιστᾶ έπαρκή λόγο γιά τή δικαιολογία τῆς άπαγορεύσεως πού έπιβλήθηκε στήν τελευταία. Σωστά ύπογραμμίζει ή Έπιτροπή στό σημεῖο αὐτό ὅτι ή έταιρεία Imerco εἶχε έπιτρέψει τήν πώληση σερβίτσιων δεύτερης διαλογῆς στό Ήνωμένο Βασίλειο, άποδεικνύοντας ἔτσι ὅτι ή διάθεσή τους στό έμπόριο δέν ἔβλαπτε τή φήμη της, καί τοῦτο άκόμα κι ἄν δέ λάβει κανείς ύπόψη του τό γεγονός ὅτι ή έταιρεία Imerco δέν εἶναι παραγωγός φαδεντιανῶν σκευῶν.

Άντίθετα, ή Imerco θά μποροῦσε νά ύποστεῖ έμπορική ζημιά, ἄν τά σερβίτσια δεύτερης διαλογῆς, κατ' άνάγκη χαμηλότερης τιμῆς, πωλοῦνταν ύπό τέτοιας φύσεως συνθῆκες, ὥστε νά δημιουργοῦν στήν πελατεία τήν πεποίθηση ὅτι ή ποιότητα εἶναι πανομοιότυπη μ' έκείνη τῶν σερβίτσιων πρώτης ποιότητας, πού έμπορεύονται οἱ μέτοχοι τῆς Imerco. Ὡς πρός τό θέμα αὐτό, παρατηροῦμε ὅτι ή άνάγκη προστασίας τῶν νομίμων έμπορικῶν συμφερόντων ένός οἰκονομικοῦ έπιχειρηματία ὁ ὁποῖος έμπορεύεται ἕνα προϊόν πρώτης ποιότητας, πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι ἱκανοποιήθηκε ὅταν ή προσφορά πρός τό κοινό ένός προϊόντος κατώτερης ποιότητας, ἔστω καί χωρίς σαφή τήν ἔνδειξη «προϊόν δεύτερης διαλογῆς», γίνεται μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε νά μή δημιουργεῖ εὔλογες άμφιβολίες ὡς πρός τήν ποιότητά του. Άπ' αὐτή τήν ἄποψη, στοιχεῖα ὅπως ή συσκευασία, ή συνήθης ποιότητα τῶν έμπορευμάτων πού πωλοῦνται στό ἴδιο κατάστημα καί ἄλλα πραγματικά στοιχεῖα, πού έναπόκεινται στό δικαστή τῆς οὐσίας νά τά έκτιμήσει σέ συσχέτιση μέ τή συγκεκριμένη περίπτωση, μποροῦν νά άποδειχθοῦν σημαντικά.

Τέλος, ὅσον άφορᾶ τό γεγονός ὅτι ή Dansk Supermarked έπωφελήθηκε άπό τή διαφήμιση πού ἔκανε ή Imerco γιά τό ἐν λόγω προϊόν, αὐτό δέ φαίνεται νά άντιβαίνει στήν άπαγόρευση τοῦ άθέμιτου άνταγωνισμοῦ. Πρόκειται γιά ἕνα φαινόμενο τό ὁποῖο τό Δικαστήριο εἶχε τήν εὐκαιρία νά έξετάσει σέ σχέση μέ τίς συμβάσεις άποκλειστικότητας (ὅπως πχ. στήν ύπόθεση Grunding — Consten: Rec. 1966 σ. 526-527) καί τό ὁποῖο εὐνοεῖ γενικά τόν παράλληλο εἰσαγωγέα: γιά ὅ, τι καί νά πρόκειται, αὐτό δέν μπορεῖ κατά τή γνώμη μου νά δικαιολογήσει τόν άποκλεισμό ένός παράλληλου εἰσαγωγέα άπό μιά συγκεκριμένη έθνική άγορά στό πλαίσιο τῆς κοινῆς άγορᾶς.

4. Πρόβλημα έρμηνείας τοῦ ἄρθρου 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ τίθεται, ἄν συζητηθεῖ ή ἰσχύς τῆς ρήτρας, περί μή έξαγωγῆς πρός ἄλλα Κράτη μέλη, πού περιέχεται στή συμφωνία τῆς έταιρείας Imerco καί τῆς έταιρείας Broadhurst. Τό θέμα αὐτό δέν παρουσιάζει ένδιαφέρον γιά τήν παρούσα περίπτωση, παρά μόνον ἄν ύποτεθεῖ ὅτι οἱ δανοί δικαστές ἔλαβαν ύπόψη τους τή ρήτρα αὐτή, ὅταν άπαγόρευσαν στήν έταιρεία Dansk Supermarked τήν πώληση έντός τῆς Δανίας φαδεντιανῶν σερβίτσιων δεύτερης διαλογῆς πού παρήγαγε ή έταιρεία Broadhurst. Έξάλλου, σχετικά μέ μιά τέτοια ύπόθεση, δέν μπορεῖ νά λεχθεῖ ὅτι τό ἄρθρο 85 παρουσιάζει μεγάλες δυσχέρειες έρμηνείας: τά χαρακτηριστικά καί οἱ προϋποθέσεις τῆς άπαγορεύσεως τῶν συμφωνιῶν πού περιορίζουν τόν άνταγωνισμό εἶναι πολύ γνωστά, ὅπως καί τό γεγονός ὅτι οἱ συμφωνίες αὐτές περιλαμβάνουν τόσο τίς συμβάσεις πού περιορίζουν τίς δυνατότητες διαθέσεως, ὅσο καί τίς συμπράξεις πού άποβλέπουν σέ κατανομή τῶν άγορῶν.

Στήν άπόφαση πού ἐξέδωσε τό Δικαστήριό μας στίς 25 Νοεμβρίου 1971 έπί τῆς ύποθέσεως 22/71 Béguelin, καί στήν ὁποία ἔπρεπε

νά ἐκτιμηθεῖ τό συμβιβάσιμο μιᾶς συμφωνίας ἀποκλειστικῆς διανομῆς μέ τό ἄρθρο 85, κρίθηκε ὅτι οἱ δυό θεμελιώδεις προϋποθέσεις ἀπό τίς ὁποῖες ἐξαρτᾶται ἡ ἀπαγόρευση συμπράξεων πού περιορίζουν τόν ἀνταγωνισμό (ἐπηρεασμός τοῦ ἐμπορίου μεταξύ Κρατῶν μελῶν καί ἀντικείμενο ἤ ἀποτέλεσμα πού νά συνίσταται στήν ἀρνητική ἐπίδραση ἐπί τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντός τῆς κοινῆς ἀγορᾶς) συντρέχουν «ὅταν (ἡ συμφωνία) ἐμποδίζει, νομικά ἤ πραγματικά, τό διανομέα νά ἐπανεξαγάγει τά προϊόντα ... πρός τά ἄλλα Κράτη μέλη» (σκέψεις 10 μέχρι 12). Πιό κάτω, ἡ ἴδια ἀπόφαση διευκρινίζει ὅτι, «γιά νά ὑπαχθεῖ στήν ἀπαγόρευση τοῦ ἄρθρου 85, ἡ συμφωνία πρέπει νά ἐπηρεάζει *αἰσθητά* τό μεταξύ Κρατῶν μελῶν ἐμπόριο καί τόν ἀνταγωνισμό» καί ν' ἀποκαλύπτει τή σημασία μιᾶς σειρᾶς στοιχείων ἐκτιμήσεως, ὅπως ἡ φύση καί ἡ διαθέσιμη ποσότητα τῶν προϊόντων, ἡ θέση καί ἡ ἐπιρροή τοῦ ἐκχωροῦντος καί τοῦ ἐντολοδόχου στήν ἀγορά, ἡ δυνατότητα, ἤ μή, ἄλλων ἐμπόρων νά ἐμπορεύονται τά ἴδια προϊόντα μέσω παράλληλης ἐπανεξαγωγῆς ἤ παράλληλης εἰσαγωγῆς.

Βέβαια, στό δικαστή τῆς οὐσίας ἐναπόκειται ὁ χαρακτηρισμός τῆς συμφωνίας, γιά τήν ὁποία πρόκειται στήν παρούσα περίπτωση, ὡς συμφωνίας πού περιορίζει τόν ἀνταγωνισμό. Θεωροῦμε σαφές ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά μιλᾶμε γιά συμφωνία ἀποκλειστικῆς διανομῆς ἐν ὄψει μιᾶς συμβάσεως μεταξύ ἑνός παραγγέλλοντος καί ἑνός κατασκευαστῆ, μέ τήν ὁποία ὁ πρῶτος ἐπιτρέπει στό δεύτερο νά θέσει στό ἐμπόριο, γιά δικό του λογαριασμό, ἕνα μέρος τῶν προϊόντων πού ἔχουν παραγγελθεῖ, ἀπαιτώντας ταυτόχρονα τόν ἐδαφικό περιορισμό τῶν πωλήσεων. Πολύ περισσότερο θά μποροῦσε κανείς νά ἐπιχειρήσει ἕναν παραλληλισμό μεταξύ τῶν φαινομένων τῆς ἀποκλειστικῆς ἐκχωρήσεως, πού ἀποκλείουν τή μεταπώληση σέ συγκεκριμένες ἀγορές. Ὅμως, ἐπαναλαμβάνουμε, τό πρόβλημα αὐτό δέν ἐνδιαφέρει τό Δικαστήριο.

Μένει νά ἐξετασθεῖ τό ἄν, σέ περίπτωση σάν τήν παρούσα, μποροῦν νά τεθοῦν ἐπίσης προβλήματα ἑρμηνείας τοῦ κανονισμοῦ 67/67 τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 22ας Μαρτίου 1967 (τό ὁποῖο, ὅπως, εἴπαμε πρίν, ἀναφέρθηκε κατά τή διάρκεια τῆς διαδικασίας στήν κύρια δίκη). Δεδομένου ὅτι ἀφορᾶ τίς συμφωνίες ἀποκλειστικῆς διανομῆς καί ὅτι θεωρήσαμε πώς ἔπρεπε νά ἀποκλείσουμε ἀπ' αὐτή τήν κατηγορία τή συμφωνία τῆς Imerco - Broadhurst, νομίζουμε ὅτι δέν ὑπάρχει ἀνάγκη ἑρμηνείας τοῦ ἐν λόγω κανονισμοῦ, πρίν δοθεῖ ἡ ἀπάντηση στό δικαστή τῆς οὐσίας. Πάντως, παρατηροῦμε ὅτι ἡ ὁμαδική ἀπαλλαγή πού προβλέπει ὁ κανονισμός αὐτός δέν ἰσχύει γιά τίς συμφωνίες πού ἀπαγορεύουν στόν ἐντολοδόχο νά ἐπανεξάγει τά ἐμπορεύματα σέ ἄλλα Κράτη μέλη: ἔτσι ἀποφάνθηκε τό Δικαστήριο στήν ἀπόφαση Béguelin, πού προαναφέρθηκε, ἐπιβεβαιώνοντας σιωπηρά ὅτι οἱ συμφωνίες πού παρουσιάζουν τά χαρακτηριστικά αὐτά δέν μποροῦν νά διαφύγουν ἀπό τό γενικό κανόνα τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 1.

5. Συμπεραίνοντας, προτείνουμε στό Δικαστήριο, ἀπαντώντας στό ἐρώτημα ποῦ τοῦ ὑπέβαλε τό δανικό Højesteret μέ διάταξη τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1980, νά ἀποφανθεῖ ὡς ἑξῆς:

1) Κατά τήν ἔννοια τῶν ἄρθρων 30 καί 36 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἡ πώληση ἐντός Κράτους μέλους ἑνός συγκεκριμένου προϊόντος, πού ἔχει τεθεῖ κανονικά σέ κυκλοφορία ἐντός ἄλλου Κράτους μέλους μέ τήν ἄδεια τοῦ δικαιούχου τοῦ

σήματος ἤ τοῦ δικαιώματος τοῦ δημιουργοῦ πού ἀφορᾶ τό προϊόν αὐτό, δέν μπορεῖ νά ἀπαγορευθεῖ ἀπό τόν ἐθνικό δικαστή ἐν ὀνόματι τῆς προστασίας τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν.

2) Ὅταν ἕνας παράλληλος εἰσαγωγέας ἤ ἕνας πού ἔλκει ἐξ αὐτοῦ δικαιώματα διαθέτει πρός πώληση ἐντός Κράτους μέλους προϊόντα κατώτερης ποιότητας σέ σχέση μ' αὐτά — πανομοιότυτα κατά τά λοιπά — πού μιά ἄλλη ἐπιχείρηση παρήγγειλε γιά νά διαθέσει στό ἐμπόριο ἐντός τοῦ ἰδίου κράτους, ἡ πώλησή τους ἀπό τόν πρῶτο δέν μπορεῖ νά ἀπαγορευθεῖ δυνάμει τῶν κανόνων περί καταστολῆς τοῦ ἀθέμιτου ἀνταγωνισμοῦ, ἐφ' ὅσον δέν πραγματοποιεῖται ὑπό συνθῆκες τέτοιας φύσεως, πού νά δημιουργοῦν σύγχυση στούς πελάτες ὡς πρός τήν ποιότητα τοῦ ἐμπορεύματος.

3) Συμφωνία μεταξύ τοῦ κατασκευαστῆ συγκεκριμένων προϊόντων καί τῆς ἐπιχειρήσεως πού τά παρήγγειλε, μέ τήν ὁποία ἐπιτρέπεται στόν κατασκευαστή νά πωλεῖ γιά δικό τους λογαριασμό ἕνα μέρος τῶν προϊόντων αὐτῶν, ἀπαγορεύοντάς του ὅμως τήν ἐξαγωγή τους πρός ἄλλα Κράτη μέλη, εἶναι ἀσυμβίβαστη πρός τό ἄρθρο 85 παράγραφος 1 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ὅταν ἐπηρεάζει αἰσθητά τό μεταξύ Κρατῶν μελῶν ἐμπόριο καί τόν ἀνταγωνισμό ἐντός τῆς κοινῆς ἀγορᾶς.